

BOYS AND GIRLS FOREVER

Milena Vodičková

Lurie, A. *Boys and Girls Forever*. New York : Penguin Books, 2003, 219 s. ISBN 0-14-200252-6

Boys and Girls Forever (Zůstat dětmi) je publikací, která uvádí známá díla dětské literatury z amerického pohledu. Alison Lurie nepíše stylem strohé literární kritičky, ač sama literaturu vyučuje; je totiž také autorkou několika vysoce oceňovaných románů, a proto jsou její eseje o klasických dílech dětské literatury plně porozumění pro autory, kteří tajně toužili zůstat dětmi. Lurie se zajímá o jejich život, dokáže se vcítit do jejich osudů, ze kterých interpretuje, jak do svých příběhů zašifrovali své osobní prožitky, touhy a strasti.

V předmluvě si Lurie všímá, že nejoblíbenější dětské knihy, které se řadí mezi klasická díla v této oblasti, vznikly především v Británii a v Americe (ač jiné národy vytvořily také skvělá díla, ale v omezeném počtu) a vysvětluje to typickým rysem, který sdílejí Britové s Američany: jejich touhou zůstat dětmi. Tento postoj k mládí trvá už od druhé poloviny 18. století, kdy filozofové, básníci a pedagogové v anglicky mluvících zemích začali oslavovat dětství, spojovali ho s dobrem a připisovali mu nejušlechtlejší vlastnosti.

První autor, kterému Lurie věnuje pozornost, je však dánského původu: Hans Christian Andersen. Jeho pohádku O ošklivém kačátku považuje autorka za alegorii Andersonova života. Autorka popisuje zklamání, které prožíval jako ošklivé dítě, ale i jako dospělý spisovatel, který musel čelit odmítnutí z řad dobře vypadajících a bohatých šlechticů, a ukazuje, jak se tato skutečnost promítá do jeho pohádek.

Esej o Louise May Alcott *Little Women and Big Girls* (Malé ženy a velké dívky) zdůrazňuje, jak tato kniha prezentuje křesťanské hodnoty rodinného života. Lurie charakterizuje tento příběh, který čerpá z dětství a mládí Louisy May Alcott, jako americkou historii, ale i jako americký mýtus; je to konservativní, ale zároveň i radikální román, neboť některé aspekty, jako je například poslušnost a pasivita dívčích postav, představují minulost. V mnohém však Alcott hledí již do budoucnosti a Lurie považuje hlavní hrdinku Jo za ztělesnění feministického hnutí své doby.

The Oddness of Oz (Zvláštnost čaroděje Oz) je esej, který oceňuje Baumovy příběhy ze série o Čarodějovi ze země Oz a vysvětluje, jak předběhly svou dobu v oblasti vědy a politiky. Hlavní hrdinka příběhů, Dorothy, je neobyčejně silná

žena, ale i ostatní ženské postavy jsou aktivnější a svou činorodostí převyšují postavy mužské. Lurie to vysvětluje vlivem Baumovy ženy a především tchyně, která měla na svou dobu velmi nekonvenční názory na postavení ženy ve společnosti. Lurie oceňuje, že příběhy jsou již typicky americké a znamenají odklon od evropské tradice dětské literatury.

Další esej uvádí koncept osamělého dítěte v dílech anglického spisovatele a básníka Waltera de la Mare. Jeho dětské postavy s bohatou představivostí žijí ve světě tajemna a zázraků a nerozlišují mezi realitou a fantazií. Odráží se zde romantická tradice strašidelné anglické krajiny, kterou de la Mare naplňuje pocity smutku, ale i okouzlení. Lurie přiznává, že ji v dětství některé z básní de la Mare strašily.

Na životních osudech britského spisovatele Johna Masefielda Lurie dokumentuje, že jeho nedostatek vzdělání, které ukončil ve věku 12 let, lze chápat i jako přednost. Ve svých dílech totiž oslovuje mladé čtenáře, kteří nechtějí být vzdělávání, ale dychtí po příběhu. Je pozoruhodné, že Masefield neprezentuje své hrdiny jako ztělesnění britských mužných ctností, což je typické pro literaturu napsanou jeho současníky, ale jako opravdové děti se všemi dobrými i špatnými vlastnostmi.

Theodor Seuss Geisel, kterého znají všechny americké děti pod jménem Dr. Seuss, vděčí za svou oblibu u dětských čtenářů svému rodinnému zázemí: jeho otec byl správcem zoologické zahrady. Jeho knihy jsou jednoduché humorné příběhy s obyčejnými postavami zvířátek nebo chlapců a s minimální slovní zásobou: jeho *The Cat in the Hat* (Kočka v klobouku) využívá pouze 220 slov. Dr. Seuss je známý i jako autor slabikářů. Dalším charakteristickým rysem jeho knih jsou i ilustrace, které jsou součástí celého příběhu.

Ilustracím je věnována i další esej, která si všímá jejich vývoje během několika století od realistických obrázků až po ilustrace, které unášejí čtenáře do magické říše kouzel. Autorka neopomíjí ani typický americký fenomén - Disneyovy filmy a problémy spojené s politickou korektností, kdy ilustrace musejí reprezentovat všechny společenské třídy a rasy a také pohlaví musejí být rovnoměrně zastoupena.

V době popularity Harry Pottera nemůže Lurie opomenout příběhy autorky J. K. Rowling. Oceňuje na nich jemné psychologické vykreslení postav, kdy ani ty kladné nejsou perfektní, a neustálý boj se zlem, nad kterým nelze definitivně zvítězit. Přitažlivé je i prostředí anglické elitní školy, kde však neplatí běžná pravidla naší reality. Lurie však poukazuje i na některé nepřátelské postoje k těmto příběhům v Americe, které vedly k vydání knih jako *Pokemon* and

Harry Potter, nebo Harry Potter and the Bible. Tyto knihy kritizují Rowling za to, že její příběhy mají škodlivý vliv na morální vývoj dětí a jsou neslučitelné s principy křesťanství.

Eseje zaměřené na dětství si musejí zákonitě povšimnout i dalších fenoménů dětství: pohádek a dětských her. V eseji *Boys and Girls Come out to Play* (Chlapci a děvčata si jdou hrát) srovnává Lurie dvě publikace vydané na toto téma: britskou knihu folkloristky Iony Opie a americkou profesorky Barrie Thorne. Esej *What Fairy Tales Tell Us* (Co se dozvíme z pohádek) věnuje autorka pozornost jak lidovým, tak i literárním pohádkám. Všímá si i rozdílů mezi evropskými a americkými pohádkami.

Autorka neopomíná, jak naznačuje první esej o Andersenovi, ani jiné kultury. Příběhy pro děti britskoindického spisovatele Salmana Rushdieho *Haroun and the Sea of Stories* (Haroun a moře příběhů) hodnotí jako moderní klasické dílo indické literatury. Příběh finské spisovatelky Tove Jansson o rodině Moomintrollů srovnává s populární knihou o Medvídkovi Pú.

Eseje odrážejí vztah autorky k interpretovaným dílům nejen z hlediska intelektuálního, ale přinášejí i vzpomínky na to, jak je prožívala jako dítě. Tato nenáročná četba je však zajímavá nejen díky faktům o autorech a jejich knihách, ale především proto, že vychází z osobního prožitku, je psána se zaujetím, kterým dokáže nadchnout a získat potencionální čtenáře uvedených knih.

Milena Vodičková

Katedra anglického jazyka, PdF UP v Olomouci